

Tänavatantsu treenerite kompetentsid täiskasvanute õppimise toetamisel

Victoria-Loreen Jaanberg

Juhendaja: Katrin Karu, PhD

Tallinna Ülikooli Haridusteaduste instituut

Andragoogika ja täiskasvanuhariduse valdkond

ANNOTATSIOON

Seminaritöö keskendub tänavatantsu treenerite kompetentsidele täiskasvanud õppija juhendamisel ja toetamisel. Tänavatants, mis on oma juurtega seotud rikkaliku kultuurilise ja sotsiaalse kontekstiga, on Eestis viimastel aastatel leidnud üha suuremat populaarsust ka täiskasvanute seas. Uuring analüüsib tänavatantsu treeneri ja täiskasvanute koolitaja kutsestandardite sarnasusi ja erinevusi, võttes arvesse mitteformaalõppe eripärasid.

Seminaritöö eesmärk on välja töötada tänavatantsu treeneri kompetentsimudel, mis toetab täiskasvanud õppija arengut. Töö aluseks on dokumendianalüüs ja ekspertintervjuu Eesti tänavatantsu valdkonna ühe juhtiva treeneriga. Uuringust selgus, et tänavatantsu õpetamine nõuab lisaks spetsiifilistele tehnilistele oskustele ka kultuurilist ja eetilist teadlikkust, reflektiivset praktikat ning andragoogilisi teadmisi, et toetada täiskasvanud õppijate individuaalseid õpiteekondi.

Tulemused aitavad laiendada arusaama täiskasvanuhariduse ja tänavatantsu kultuuri koostoimest ning toetavad mitteformaalõppe kvaliteedi tõstmist Eestis.

Võtmesõnad: kompetentsid, täiskasvanud õppija toetaja, tantsutreener, tänavatants

Sissejuhatus

Alates tänavatantsu kujunemisest USA Lõuna-Bronxis ja kirde piirkondades 1970. aastatel on tänavatants hõlmanud mitmed stiile nagu Breaking, Vogue, Hip-hop, Waacking, House, Locking jpt, samuti grafitikunsti, räppimist (emceeing), DJ'imist ning laiemat tänavatantsu kultuurilist teadmist. Lisaks on tänavatants mõjutanud riietumisstiile, keelekasutust, maailmavaadet ning esteetilisi normatiivseid kontseptsioone. See mitmekülgne ja rikkalik kultuurifenomen väärrib põhjalikku analüüsimist kultuurilises, poliitilises, majanduslikus ja intellektuaalses kontekstis, olles tähelepanuväärne sarnaselt varasemate afroameerika kunstiliste ja kultuuriliste liikumistega. (Aldridge & Stewart, 2005, 190) Eestisse jõudis tänavatants 1990. aastatel, mil loodi esimene kolmeliikmeline tänavatantsugrupp 34U. Tantsutrupiga tuuritati üle Eesti kogudes kuulsust ja tutvustades hip-hopi tantsustiili. (Juht, n.d.; JJ-Street Dance Company, n.d.)

Tänavatants kui mitteformaalõppes osalemine ja tantsu õppimisele pühendumine toimub sageli nooremas eas (Sööt, 2021), kuid viimastel aastatel on täheldatud ka täiskasvanute kasvavat huvi. Haridus- ja Teadusministeeriumi andmetel osales Eestis 2023. aastal 25–64-aastaste täiskasvanute hulgas elukestvas õppes 23,2% rahvastikust (Statistikaamet, 2024). Kuigi need andmed ei käsitle otseselt tänavatantsu, viitavad need täiskasvanute suurenevale huvile erinevate õppimisvõimaluste, sealhulgas tantsutreeningute vastu.

Price Jr. (2005) rõhutab aga oma töös, et tänavatantsu kultuuris puuduvad uuringud täiskasvanute õppimise ja õpetamise kohta. Uuringute puudust on välja toonud veel mitmed autorid (Chang, 2005; Hall, 2011; Hanley, 2007; Maston 2013) Nii nagu mujal maailmas, siis on ka Eestis vähe informatsiooni täiskasvanud õppijate kohta tänavatantsu kontekstis ning tänavatantsu treeneri tööst ja kompetentsidest (Sööt, 2021).

Toetudes SA Kutsekoja kvalifikatsioonisüsteemile (SA Kutsekoda, 2024) defineeritakse tänavatantsu treeneri kompetentse hetkel (detsember 2024) võistlustantsu treenerikutse kaudu. Tänavatantsu eripära seisneb selle kultuurilises mitmekesisuses ja loovuses, mis toetab isiku identiteedi kujunemist, arendab nii füüsilisi kui ka sotsiaalseid oskusi, tõstab enesekindlust ja edendab kogukonnatunnet (Aldridge & Stewart, 2005; Dumitru et al., 2024; Hall, 2011; Hanley, 2007). Seetõttu on oluline tänavatantsu treeneri

kutsestandardis selgelt määratleda kutsespetsiifilised kompetentsid, mis võtavad arvesse tänavatantsu unikaalseid aspekte ja treeneri tööülesandeid (Jamnes et al., 2013).

Lisaks vajavad erilist tähelepanu kompetentsid, mis keskenduvad täiskasvanud õppija toetamisele. Täiskasvanud õppija eripärasuseks on tema varasemad kogemused ja tõekspidamised ning iseseisvuse vajadus õppeprotsessis (Knowles, 1980). Tänavatantsu täiskasvanutele õpetamise juhiste ja oskuste puudumine võib treeneri töö jätta ebatõhusaks, mõjutades negatiivselt nii õppija arengut kui ka tänavatantsukultuuri jätkusuutlikkust.

Siinkohal olen seadnud seminaritöö eesmärgiks kaardistada tänavatantsu treenerite ja täiskasvanud õppijate toetajate (kui koolitajate) kompetentside sarnasused ja erinevused ning luua analüüsi põhjal kompetentsimudeli. Kirjanduse analüüsis ja varasemates uuringutes on täiskasvanud õppija toetajat nimetatud mitmete terminitega, nagu koolitaja, andragoog, mentor, juhendaja, tantsija, treener ja tantsuspetsialist/ õpetaja. Seminaritöös kasutan läbivat täiskasvanud õppija toetaja terminit, sest see hõlmab laiemat rolli mitteformaalhariduse kontekstis ning rõhutab erinevate toetavatele praktikutele (sealhulgas koolitajatele, treeneritele ja mentoritele) täiskasvanute juhendamiseks vajalike kompetentside ühtsust.

Eesmärgi täitmiseks püstitasin kaks uurimisküsimust:

- Millised kompetentside erinevused ja sarnasused on tänavatantsu treeneril ja täiskasvanud õppija toetajal ehk koolitajal?
- Millised kompetentsid on vajalikud tänavatantsu treeneril?

Seminaritöös viisin läbi dokumendianalüüsi, võrreldes täiskasvanute koolitaja tase 6 ning treeneri tase 5 kompetentse ja tegevusnäitajaid. Analüüsi toetamiseks viisin läbi ekspertintervjuu Eesti esimese tänavatantsukooli JJ-Street Dance Company pikaajalise treeneri Mari Venskiga (LISA 1.). Kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil läbi pakun uuringu tulemusena tänavatantsu treeneri kompetentsimudeli, mis toetab tööd täiskasvanud õppijaga. Töö aitab edendada mitteformaalse hariduse kvaliteeti laiendades teadlikkust täiskasvanud õppija ning tänavatantsu kultuuri eripäradest.

Tänavatants mitteformaalõppe võimalusena

Elukestva õppe kui kõiki vanuseid ja haridusastmed hõlmava kontseptsiooni üheks suureks osaks on mitteformaalõpe. See on oluline vahend nii isikliku arengu kui ka

ühiskondliku sidususe edendamiseks (Unesco, 2015). Sarnaselt ühendab tänavatants, kui mitteformaalõppe üks vorm, loomingulise eneseväljenduse, füüsilise arengu ja sotsiaalse suhtluse, luues mitmekülgse õpikeskkonna, mis toetab erinevate oskuste ja hoiakute kujunemist (Dumitru et al., 2024; Hanley, 2007; Schloss, 2009).

Tänavatantsu põhiosa „Hip hop“ sai alguse 1970. aastate keskel New Yorgi Lõuna-Bronxis, piirkonnas, mida iseloomustasid lammutatud ja mahajäetud hooned, vaesus ja piiratud majanduslikud võimalused. Nendest rasketest tingimustest tekkis väljendusrikas vastupanukultuur, milles noorterühmad väljendasid oma raevu, võõrandumist ja ihasid muusika, tantsu ja graffiti kaudu. Kuid raskused olid ka loovuse ja inspiratsiooni allikaks. Joseph G. Schloss toob oma raamatus näite, kus noored olid kultuuri edendamiseks mahajäänud hoonest loonud ööklubi tantsu arendamiseks ning päevasel ajal kasutanud ruume kogukonna üritusteks. (Hanley, 2007; Schloss, 2009) Tänapäevaks on kultuurist välja kasvanud mitukümend erinevat tantsustiili, mida on võimalik õppida üle maailma. Enim tuntumad neist on Breaking, Vogue, Hip hop, Waacking, House, Locking. Stiilide mitmekesisus võimaldab vastavalt õppija eesmärkidele ja vajadustele õppes rakendada erinevaid õpivorme, keskkonde ja meetodeid. Seega on tänavatantsus esinevad arenguvõimalused laiapõhjalised (tants, muusika, moeloo, graffiti jne) ning paindlikud (kogukondlikud kokkusaamised, koolitused ehk *workshop*'id, treeningud, välisreisid, võistlused jne), toetades seekaudu täiskasvanu õpiteekonna eripärasusi ja soodustades elukestva õppe põhimõtteid.

Tänavatantsu kasutegurid sobituvad ka Eesti kultuuriruumi mitteformaalhariduse ja elukestva õppe eesmärkidega. Eesti 2035 arengustrateegia eesmärk on kujundada teadmishimuline, loov ja tervisliku eluviisiga inimene, kes on ettevõtlik, õpivalmis ning käitub nii enda kui teiste elu ja keskkonda hoidvat. Sealjuures hoolitsedes vaimse kui ka füüsilise tervise eest (Vabariigi Valitsus, 2021). Eesti rahva sportlike otsuste toetamiseks on ka mitmed teised strateegiadokumendid üheks oma eesmärgiks seadnud elanikkonna regulaarse liikumisharrastuse ja sportimise (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021; Eesti Spordipoliitika Põhialused Aastani 2030, 2015; Vabariigi Valitsus, 2021).

Tants kui üks füüsilise aktiivsuse vorm arendab jõudu, vastupidavust ja koordinatsiooni, aidates kaasa ka vaimsele tervisele ning üldise silmaringi laienemisele (Chang, 2005; Dumitru et al., 2024; Hanley, 2007; Schloss, 2009). Tänavatantsu, kui sotsiaalset tantsu, saavad nautida igas vanuses inimesed ning just vanemaealiste puhul võib

uudne tegevus mõjuda tervise eriti positiivselt. See võimaldab muuta stigmat vananemise ümber, olles samal ajal füüsiliselt aktiivne, kohtudes uute inimestega ning tõstes eluvaimu (Roberson & Pelclova, 2013).

Tänavatantsustiilid peegeldavad ka kogukondade kultuurilist ja sotsiaalset ajalugu, soodustades õppijal leida ja hoida oma „tõelist mina” (Schloss, 2009). Näiteks Krump ja Vogue tantsustiilid, kuigi väljendusviisilt ja sihtrühmadelt erinevad, jagavad eneseväljenduse sarnasust, peegeldades vähemusrühmade olulisi kultuurilisi ja sotsiaalseid kogemusi. Igapäevaelus tekkinud emotsioonid ja lood väljendatakse turvalises keskkonnas läbi liikumise, aidates vabastada sisemist pinget, toetades vaimset heaolu ja luues tasakaalu (Frost, 2016; Livingston, 1990; Susman, 2000). Tutvudes läbi loomeprotsessi erinevate kultuuride, traditsioonide ja ühiskondlike kogemustega arendab õppija ka suhtlemisoskusi, vastastiku mõistmist ning sallivust. Sellega kaasnevad positiivsed suhted aitavad ületada eelarvamusi ja näha mitmekesisust kui tugevust, tugevdades ühiskondliku sidusust. (Dumitru et al., 2024; Trilling & Fadel, 2009)

Eesti 2035 arengustrateegias on rõhutatud ka tugivõrgustike loomist terve elukaare ulatuses, töö-, pere- ja eraelu ühendamist, indiviidi ja kogukonna aktiivset panustamist ja avatud koostöömeelt (Vabariigi Valitsus, 2021). Kuigi tänavatants pärineb väliskultuurist, pakub see väljundit ka Eesti kultuuri, suhtlusvõrgustike ja keele edendamiseks - näiteks läbi eestikeelse räpi, kultuuriürituste, tänavakunsti või tantsukoreograafia. Eesti tänavatantsukultuuri üks silmapaistvamaid näiteid on Joel Juhi loodud koreograafia, mis sidus Eesti rahvariided ning kohaliku ja rahvusvahelise muusika, pälvides tunnustust Eesti vabariigi 102. sünnipäeva teenetemärkide jagamisel nii presidendi kantseleist kui ka publikult (JJ-Street Dance Company, 2022).

Eespool esitatut arvestades võib väita, et tänavatantsu ja selle kultuuri võimalused ulatuvad kaugemale traditsioonilisest tantsu kontekstist. See toetab isiku identiteedi arengut ja vaimset heaolu, tõstab füüsilist jaksu ning arendab sotsiaalseid ja loomingulisi oskuseid. Tänavatantsu eripära esineb selle paindlikkuses ja võimes kaasata õppijat vastavalt tema vajadusele. Seekaudu toetades enastjuhtiva õppija isiksuse kujunemist.

Kuid tänavatantsu integreerimisel mitteformaalharidusse ilmnevad ka kitsaskohad. Kultuurilistest eripäradest tulenevalt võib õppeprotsessis struktuuri loomine, selgete õpieesmärkide seadmine ja tulemuste hindamine (v.a juhul, kui tegemist on võistlusteks valmistumisega) osutuda keerukaks. See omakorda raskendab hobitantsijatele

õpivõimaluste loomist ning tänavatantsu populariseerimist. Lisaks võib tänavatantsu ajaloolise ja kultuurilise konteksti mitteamestamine või sellest vähene arusaamine viia tantsustiili ja kultuuri kadumiseni või selle kommertsialiseerumiseni, mis võib kahjustada tänavatantsu ekspertide mainet ja rikuks tantsu algupärast väärtust (Aldridge & Stewart, 2005; Chang, 2005; Maston, 2013). Lisaks puudub Eesti kultuuridiskursuses tänavatantsu käsitus kui elukestva õppe osa. Sellest tulenevalt võivad tänavatantsuga tegelevad inimesed kogeda stigmatiseerimist ning tunda, et nende tegevust ei väärtustata ühiskonnas kui tõsiseltvõetavat enesearengu või kultuurilise väljenduse vormi (Burton et al., 2018; Frost, 2016).

Siiski tõendab eelpool mainitu, et tänavatants annab inimesele võimaluse terve elukaare jooksul üld- ja tulevikupädevusi formaalhariduse, töö ja pere kõrvalt omandada ja arendada. See võimaldab tegeleda oma huvide ja arenguvajadustega paindlikult, ilma traditsioonilise haridussüsteemi piiranguteta, ning toetab seeläbi enesekindlamat ja sihipärasemat õppimist. Kuigi tänavatantsu integreerimine mitteformaalõppe struktuuridesse võib olla keeruline, võimaldab selle loomupärane mitmekesisus luua kaasavaid ja inspireerivaid õpikeskkondi ning aitab kaasa ennestjuhtiva õppija arengule ning elukestva õppe kontseptsioonile.

Täiskasvanud õppija õppimise toetamine mitteformaalõppes

Õpivajadus võib tekkida igaühel huvist, töökohapõhiselt, enesearenguks või muul viisil. See on protsess, mille käigus avastatakse enda võimed ja piirid, kogetakse muutusi ning omandatakse uusi teadmisi (Märja et al., 2021). Täiskasvanud õppijad, kes osalevad formaalses, mitteformaalses või informaaalses õppes, kogevad aga tihtipeale mitmesuguseid väljakutseid ja õpibarjääre. Peamised takistused on seotud töö, pere ja õpingute tasakaalustamisega, finantsiliste piirangutega, õpimotivatsiooni ja/või enesehinnangu küsimustega ning vastupanuga õppimisele. (Illeris, 2007; Knowles, 1980) Kuigi mitteformaalõpe pakub õppijale paindlikkust, tuleb ka seal tähelepanu pöörata täiskasvanud õppija individuaalsete omaduste ja vajaduste mõistmisele.

Täiskasvanud õppijad on iseseisevad ja eesmärgistatud, otsides õpivõimalusi, mis on seotud nende eluliste eesmärkidega. Nende õppimist mõjutavad varasemad kogemused, motivatsioon kui ka individuaalsed vajadused. (Knowles, 1980) Täiskasvanud õppija

esmane kogemus uues õpikeskkonnas avaldab pikaajalist mõju tema hoiakutele ja motivatsioonile (Scott, 1969). Seetõttu on oluline, et õppija tunneb ennast õpikeskkonnas turvaliselt, tema varasemate kogemuste ja vajadustega arvestatakse ning talle tekib õppeprotsessi jooksul edukogemus.

Täiskasvanud õppija toetamiseks on oluline läbimõeldud õpikeskkonna loomine, mis hõlmab nii füüsilist (ka virtuaalne), sotsiaalset, kui ka psüühilist keskkonda. Füüsiline õpikeskkond peaks soodustama omavahelist suhtlust, toetama õppija heaolu ja vastama õpetatava materjali edastamise meetoditele. Selline keskkond väärtustab õppija individuaalsust ning loob tingimused aktiivseks osalemiseks. (Knowles, 1980)

Sotsiaalses keskkonnas soovib täiskasvanud õppija, et temaga suheldakse võrdväärset tasemel. Hea kontakti saamiseks on oluline tunnetada kehakeele ja hääletooni mõju. Liigne ning alanenud motiveeritus võib suhtlemisel mõjuda pärssivalt. Lisaks võib täiskasvanud õppija tunda end keerukamate ülesannete puhul ebakindlalt, mistõttu on oluline pakkuda julgustust ja tuge. Edukaks õppeprotsessiks on soovitatav eelnevalt kaardistada võimalikud kitsaskohad, luua visuaalselt haaravad ja õppijat kaasavad õppematerjalid, seada eesmärgid koos õppijaga ning pakkuda regulaarset tagasisidet. (Knowles, 1980; Wlodkowski, 2008)

Psüühiline keskkond on tihedalt seotud õppija emotsioonide ja motivatsiooniga (Märja et al., 2021). Täiskasvanu varasemad kogemused on suur ressurss, mille kasutamisel suureneb õppija motivatsioon ning kaasatus (Wlodkowski, 2008). Seega nad hindavad kõrgelt õppemeetodeid, mis on otseselt seotud tööalaste ja isiklike kogemustega. Projektid, praktilised ülesanded, juhtumianalüüsid, rollimängud ja probleemipõhine õpe on tõhusad viisid, kuidas toetada praktiliste oskuste omandamist ja kriitilist mõtlemist. (Knowles, 1980) Samuti toetab grupitöö teadmiste ja kogemuste jagamist, edendades suhtlemisoskusi, innovatsiooni ja loovust (Illeris, 2007).

Kogu õppeprotsessi aitab rikastada ka erinevad eneseanalüüsi ja refleksiooni meetodid. Õpitava üle reflekteerimine aitab kaasa isikliku teadmise tekkimisele, seoste ja struktuuride loomisele, tervikpildi tekkimisele, sünteesimisvõime arenemisele ja toetab sügavat õppimist (*deep learning approach*). (Sarv & Karm, 2013) Nii õpitava materjali kui ka füüsilise, sotsiaalse ja psüühilise keskkonna analüüsimine aitab õppija leida käitumismustreid ning mõista nende mõju oma õppeprotsessile ning kujundada teadlikumaid strateegiaid eesmärkide saavutamiseks.

Edukas mitteformaalõpe tugineb õppijakesksele lähenemisele, refleksiooni toetamisele ning kaasaegsete õppemeetodite kasutamisele. Tugimeetodid, mis aitavad õppijatel näha õppe praktilist kasu, soodustavad aktiivset osalemist ja teadmiste rakendamist igapäevaelus (Wlodkowski, 2008). Nimetatud teooriatele ja praktikatele tugineb osaliselt Eesti kutsestandardite kutse „Täiskasvanute koolitaja“. Mainitud õppemeetodite käsitusi saab rakendada ka teiste erialade kutsestandardis arendades seekaudu elukestvat õpet.

Tänavatantsu treeneri kompetentsid ja standardid Eesti Vabariigis

Eestis on tänavatants kogumas populaarsust juba aastakümneid. Kuigi kultuurist tulenevalt toimub tänavatantsu õpe pigem mitteformaalses keskkonnas ning õppija otsib tavaliselt vastavalt oma vajadustele iidoli või mentori (Chang, 2005; Schloss, 2009), siis näiteks Eesti esimeses ja suurimas tänavatantsukoolis JJ-Street Dance Companys on treenerite käe all 20 aasta jooksul õppinud tuhandeid õppijaid (JJ-Street Dance Company, n.d.). Samuti pakuvad täiskasvanutele tänavatantsu trenne Free Flow Studio, DanceAct Tantsustuudio, Tähtvere Tantsukeskus ja paljud teised koolid (DanceAct, n.d.; Free Flow Studio, n.d.; *Täiskasvanute Treeningud*, n.d.). Eesti Vabariigi kutsestandardite järgi saab aga tantsu vaadata kahe erineva kvalifikatsiooni kaudu, tantsuspetsialist ja treener. Iga kutsestandardi põhiosaks on kutsele omased kompetentsid ja neid tõendavad tegevusnäitajad ning eetikakoodeks.

Kompetentsust on võimalik defineerida mitmeti. Robert W. White defineeris oma artiklis kompetentsust kui elusolendi suutlikkust toimida vastastikku efektiivselt teda ümbritseva keskkonnaga (White, 1959). Eesti riigi kutseseaduse (Kutseseadus, 2008) järgi on kompetentsus edukaks kutsetegevuseks vajalik teadmiste, oskuste, kogemuste ja hoiakute kogum. Kompetentsust kui asjatundlikust ja pädevust (Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018, n.d.) saab defineerida kahe kategooria järgi:

- Üldised kompetentsid, mis hõlmavad suures osas erinevate kvalifikatsioonide ja ametialade vahel ülekantavaid oskusi ja hoiakuid (nt suhtlemine, kohanemine ja toimetulek).
- Kutsespetsiifilised kompetentsid on tööosade ja tööülesannetega otseselt seotud kompetentsid. (Jamnes et al., 2013)

Seega on tantsuspetsialist (*Dance Specialist*) loominguline töötaja, kes õpetamise ja/või tantsuloome kaudu väärtustab tantsu- ja kultuuritraditsiooni nii harrastuslikul kui professionaalsel tasemel spetsialiseerudes tantsudele nagu Eesti rahvatants ning klassikaline ballett. Tema kompetenside alla kuulub tegevuste eesmärgistamine arvestades osalejate eripärase; püstitatud eesmärkidest, ressursidest ja ajakavast lähtuvalt loome- ja õppeprotsessi loomine; osalejatele käitumis- ja esinemiskultuuri tutvustamine ning esinemise olulisuse mõtestamine; eesmärkide saavutamise hindamine; tagasiside andmine ja vastuvõtmine, selle kaudu enda ja oma töö analüüsimine õppe- ja loomeprotsessis. (*Kutsestandardid: Tantsuspetsialist, Tase 5, n.d.*)

Eesti Vabariigi Spordiseaduse järgi saab treeneriks nimetada isikut, kellel on treeneri kutsekvalifikatsioon kutseseaduse tähenduses (*Spordiseadus, 2005*). Täpsemalt on treener (*Coach*) aga liikumisharrastuse ja spordi spetsialist, kes juhib käitumisharjumuste kujundamise ja kehaliste ning vaimsete harjutuste abil inimese tervist toetavate ja sportlike eesmärkide saavutamist (*Kutsestandardid: Treener, Tase 5, n.d.*). Nagu eelpool mainitud keskendub tantsuspetsialisti kutse traditsioonilistele tantsudele nagu ballett, treenerikutse puhul on võimalik aga spetsialiseeruda võistlustantsule, mille ülesehitusel on võimalik tuua sarnasus jooni tänavatantsuga. Treeneri kohustuslikud ja spetsialiseerumisega seotud kompetentsid ning tegevusnäitajad on võimalik kategoriseerida nelja valdkonda.

Teadmised spordist, pedagoogikast, didaktikast ja psühholoogiast

- spordiala ajalugu ja kultuur, võistlusmäärused ning siseriiklik ja rahvusvaheline spordikorraldus;
- spordisotsioloogia ja -ökonoomika;
- anatoomia ja füsioloogia;
- pedagoogika, didaktika ja psühholoogia alused.

Teadmised ja tehnilised oskused vastavalt tantsule

- spordiala tehnikad ja harjutusvara;
- spordiala, ea, soo, kvalifikatsiooni ja tervisliku seisundi seosed;
- taastumisvahendite kasutamine ning vajadusel spetsialistide kaasamine (nt massöör, psühholoog, toitumisspetsialist, teadlased jne).

Õppe-treeningprotsessi läbiviimine

- treeningprotsessi põhimõtetest lähtuvalt treeningute strateegiline planeerimine;

- kaasaegsete teooriate ja metoodikatega kehaliste võimete arendamine;
- treeninguandmete analüüsimine ja hindamine.

Suhtlemis ja juhendamisoskused

- rahvusvahelise terminoloogia teadmine;
- madalama taseme treenerite juhendamine;
- projektijuhtimine. (*Kutsestandardid: Treener, Tase 5, n.d.*).

Samuti käib kompetentsi nõuete juurde treeneri eetikakoodeks ja keelte oskustasemetel kirjeldused.

Eesti kvalifikatsioonisüsteemis reguleerib tantsutreenerite pädevusi sporditreeneri kutsestandard, mis on struktureeritud kuue tasemenä, lähtudes treenerite kogemusest, oskustest ja teadmiste ulatusest. Iga tase kirjeldab konkreetseid pädevusi, mis on olulised nii tantsutreeneri professionaalse arengu kui ka õppijate tulemuste saavutamiseks.

Abitreener (tase 3): Liikumisharrastuse ja spordi spetsialist, kes töötab lihtsates või ühetaolistes olukordades ning võib vajada juhendamist. See tase loob aluse treeneritööks, kuid eeldab kogenumate spetsialistide tuge.

Nooremtreener (tase 4): Sügavamate teadmistega pedagoogikast ja tantsutehnikast, töötab iseseisvalt, toetades õppijate tantsulist arengut. Sellel tasemel keskendutakse enamasti õpetamise efektiivsusele ja õppijakesksele lähenemisele.

Treener (tase 5): Töötab mitmekesistes ja keerukates olukordades, pannes rõhku elukvaliteedi parandamisele läbi liikumisharrastuse või sportliku konkurentsi tingimustes. See tase on oluline tantsutreeningu formaal- ja mitteformaalõppe integreerimisel.

Vanemtreenner (tase 6): Kombineerib kõrgemat formaalõpet ja pikaajalist praktilist kogemust, osaledes tipptasemel treeningute planeerimisel ja läbiviimisel. See tase eeldab tugevaid juhtimisoskusi ning kutsealast sügavust.

Meistertreenner (tase 7): Tegutseb innovaatilises kontekstis, analüüsides ja arendades tantsustiile. Selle taseme spetsialistid panustavad tantsutreeningu teooria ja praktika edasi arendamisse.

Eliittreenner (tase 8): Kõrgeima taseme treenerid on rahvusvaheliselt tunnustatud eksperdid, kes arendavad uusi ideid ja kujundavad spordiala kultuuri. Nad demonstreerivad teaduslikku ja kutsealast meisterlikkust. (*Kutsestandardid: Treener, Tase 5, n.d.*)

Kvalifikatsiooni on võimalik tõendada läbi praktika ja koolituste tõendades oma pädevusi kutseksamiga, mida korraldavad näiteks Eesti Tantsuhariduse Liit ja Eesti

Olümpiakomitee (Kutse Andmine, n.d.; Olümpiakomitee, n.d.). Eestis oli 2020. aasta lõpu seisuga kehtiva kutsetunnistusega treenereid 3693, kellest kaheksanda tasemega on 5, seitsmenda tasemega 223, kuuenda tasemega 700 ja viienda tasemega 1037 treenerit (Olümpiakomitee, n.d.).

Kuigi treeneri kutsestandardite süsteem on põhjalik ning suunatud inimese sportlike eesmärkide saavutamise toetamisele, on oluline rõhutada, et täiskasvanud õppija toetamiseks ja treeneri professionaalseks enesearenguks vajalikud kompetentsid jäävad senisel kujul puudulikuks. Tänavatantsu rahvusvaheline taust seab treenerile täiendavaid nõudmisi, sealhulgas tundlikkuse stiilide kultuurilise tähenduse suhtes, kõrge ühiskondliku teadlikkuse ning pideva erialase arengu vajaduse. Kompetentne tänavatantsu treener peaks olema suutlik edastama õppijale tantsuliigutuste ja kultuuri sügavamat tähendust ning konteksti. Samuti täidab treener erinevaid rolle, olles vastavalt olukorrale juhendaja, inspireerija, tantsustiili spetsialist kui ka mentor (Chang, 2005; Schloss, 2009). Selleks, et kutsestandard toetaks tõhusalt Eesti elukestva õppe eesmärke ning soodustaks nii treeneri kui täiskasvanud õppija arengut, tuleks kutsesse integreerida andragoogilised meetodid ja kompetentsid.

Täiskasvanud õppija toetaja kompetentsid ja standardid Eesti Vabariigis

Vastavalt täiskasvanud õppija toetaja professionaalsest identiteedist (kuidas ennast mõistetakse, kuhu kuulutakse, millesse usutakse ja mida väärtustatakse, kuidas täiskasvanud õppijat, õppimist ja õpetamist mõistetakse) (Märja et al., 2021) võib täiskasvanud õppija toetaja olla nii andragoog, koolitaja, treener, mentor, õpetaja, huvitegevuse juhendaja jne. Mitteformaalhariduse kontekstis on täiskasvanud õppija toetajal suur roll õppija arengu ja heaolu edendamisel luues paindlike ja õppijakeskseid õppekavasid, juhendades ja motiveerides õppijat püsimas elukestva õppe protsessis.

Täiskasvanute õppija toetajate pädevuste analüüsimisel on tuvastatud mitmeid olulisi metakompetentse, mis koonduvad üheksa olulise kompetentsi alla. Uuringud toovad esile isikliku pädevuse ja professionaalne arengu, samuti rõhutades oskust oma pädevust pidevalt täiendada. Lisaks õpetatava aine ja (aine)didaktika asjatundlikkuse seejuures tõhusa õpetamise viisid ja õppija motiveerimine, toetamine ning hoolitsemine, kogu protsessi juures pidevalt õppeprotsessi analüüsimine ja vajadusel muutmine. (Bernhardsson

& Lattke, 2011) Sarnane jaotus on välja toodud SA Kutsekoda täiskasvanute koolitaja kutsestandardis (*Kutsestandardid: Täiskasvanute Koolitaja, Tase 6*, n.d.). Seega, on kokkuvõtlikult võimalik täiskasvanud õppija toetaja kompetentsid koondada nelja kategooriasse:

- **Erialane/ ainealane** kompetentsus on mõistetud kui põhjalikud teadmised õpetavast valdkonnast, teemast või ainest. See hõlmab oskusi kasutada ainealaseid teadmisi sihipäraselt ning kohandada neid vastavalt õppija vajadustele ja õpieesmärkidele.
- **Didaktiline** kompetents peegeldab suutlikust rakendada kommunikatiivset ja tõlgendavat didaktikat. See on eesmärgi-, situatsiooni-, ja meetoditeadlikkuse tulemus, et osata õppimist suunata ja toetada, õppesisu või teemat süstematiseerida, struktureerida, järjestada ja kasutada erinevaid meetodeid.
- **Sotsiaalne** kompetents seisneb oskuses orienteeruda sotsiaalkultuurilises keskkonnas ja ühiskondlikes protsessides. Selle keskmes on suhtlemisoskus, mis hõlmab kontakti ja suhete loomist ning hoidmist, samuti konfliktide lahendamise, kuulamise, kehtestamise ja koostööoskusi. Kompetentsi mõjutab koolitaja minakontseptsioon ehk teadmised iseendast, suhtumine iseendasse ja situatsiooniteadlikkus.
- **Refleksiivne** kompetents väljendub suutlikuses näha ennast kui elukestvat õppijat. Seekaudu olla enesearengule orienteeritud, avatud enda kogemuse analüüsimisel ning võttes vastutuse enda professionaalse arengu eest. (Märja et al., 2021)

Eesti Vabariigis reguleerib täiskasvanute koolitaja (*Adult Educator*) kvalifikatsiooni ja tasemeid täiskasvanute koolituse seadus (Täiskasvanute Koolituse Seadus–Riigi Teataja, 2015). Kutset on võimalik omandada läbi praktika ja koolituste tõendades oma pädevusi ANDRASE (Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon) kutseeksami või Tallinna Ülikooli andragoogika eriala bakalaureuse ja magistriõppe kaudu. Kutsetunnistus kehtib viis aastat, pärast mida on võimalik kutset uuesti tõendada või taotleda järgmist taset. Kutse tasemed on sarnaselt treeneri kutsele jaotatud vastavalt töö keerukusele:

Tase 5: Väheste kogemusega või konkreetsetes valdkonnas koolitav oma eriala spetsialist, kes võib vajada õppeprotsessi kavandamisel ja läbiviimisel juhendamist/nõustamist.

Tase 6: Täiskasvanute koolitaja kutsealase teoreetilise ja praktilise ettevalmistusega spetsialist, kes sihipäraselt loodud õppesituatsioonis toetab täiskasvanud inimeste õppimist ja enesearengut, arvestades täiskasvanud õppija eripära ja grupiprotsessidega.

Tase 7: Koolitaja, kes toetab sihipäraselt loodud õppesituatsioonis täiskasvanud inimeste õppimist ja enesearengut, juhides ja muutes keerukaid ning ettearvamatuid õppesituatsioone. Ta osaleb elukestva õppe võrgustikutöös ja arendus-, loome- või teadustegevuses.

Tase 8: Pikaajalise praktilise kogemusega koolitaja/ekspert, kes töötab iseseisvalt ka keerulistes ja ettearvamatutes olukordades ning võtab vastutuse enda ja töörühmade (sh kolleegide) töö tulemuste eest. Ta kavandab õppijale variatiivseid ja innovaatilisi õppevõimalusi lähtuvalt sihtrühma vajadustest ning õppekava õpiväljunditest, töötab välja uusi või arendab olemasolevaid õppekavu. Lisaks panustab ta valdkonna arengusse ja uute täiskasvanute koolitajate väljaõppesse, koolitab, juhendab ja nõustab teisi koolitajaid. (Kutsestandardid: Täiskasvanute Koolitaja, Tase 6, n.d.)

Täiskasvanute koolitaja kutse on põhjalik aidates kaasa Eesti elukestva õppe eesmärkidele edendamisele. Kvaliteetsed kompetentsid tagavad koolitaja suutlikkuse vastata mitmekesistele nõudmistele, ning luua õppijakeskseid ja tõhusaid õpikeskkondi, samal ajal jätkates koolitaja enda professionaalsete oskuste arendamist.

Metoodika ja valim

Seminaritöös kasutasin kvalitatiivset uurimismeetodit, mis on suunatud inimeste kogemuste, arusaamade ja tõlgenduste mõistmisele (Laherand, 2008). Esimese etapina võrdlesin dokumendianalüüsi meetodil Kutsekoja kutsestandardeid täiskasvanute koolitaja tase 6 ning sellele võrdsel tasemel treeneri tase 5. Kutsestandardite analüüsist ja uurimisküsimustest lähtuvalt koostas poolstruktureeritud intervjuu küsimused.

Ühe poolstruktureeritud intervjuu vormina on Michael Meuser ja Ulrike Nagel 2002. aastal tutvustanud eksperdiintervjuud. Erinevalt biograafilistest intervjuudest ei paku intervjuueeritavad siin uurijale huvi mitte niivõrd (terviklike) inimestena, kuivõrd ekspertidena teatud valdkonnas. (Laherand, 2008) Eesti tänavatantsu ekspertideks võib nimetada 2003. aastal asutatud Eesti esimese tänavatantsukooli JJ-Street treenereid. Nad on juhendanud nii noori kui täiskasvanuid üle kahekümne aasta ning mitmed neist on saanud

riigi poolt tunnustusi (JJ-Street Dance Company, n.d.). Lisaks on tantsukool nimetatud Tallinna linna poolt üheks parimaks erahuvialakooliks (*Meist – JJ-Street Tantsukool*, n.d.).

Vastavalt eelnevalt mainitule kasutasin sihipärase valimi meetodit, mis võimaldab teadlikult valida uuringusse osalejaid, kelle omadused vastavad uurimuse eesmärkidele (Lagerspetz, 2017). Intervjuuks võtsin ühendust Eesti Tänavatantsijate Liitu juhatase liikme ja pikaajalise JJ-Street Dance Company treeneri Mari Venskiga, kes on tänavatantsuga tegelenud 18 aastat ning pälvinud mitu tunnustust treeneri- ja noorsootöös. Intervjuu eesmärgiks oli uurida treenerluse kogemust, treeneritööks vajalike kompetense ning võrrelda neid täiskasvanud õppija toetaja kui koolitaja kompetentsidega.

Pärast intervjuu aja kokku leppimist saatsin intervjuu küsimused (vt Lisa 2) ning nende juurde käivad infomaterjalid intervjuueeritavale (vt Lisa 1) nädala aega ette, et tal oleks võimalik analüüsida oma töökogemust ja tänavatantsu kogukonda. Intervjuu viidi läbi Tartu tantsustuudios, kus esmalt täpsustasime peamised märksõnad ning kinnitasin, et intervjuueeritava poolt soovitud vastused jäävad konfidentsiaalseks, neid kasutatakse ainult seminaritöö raames ega jagata kolmandatele osapooltele. Lisaks kustutasin pärast seminaritöö valmimist kõik salvestatud andmed.

Intervjuu lindistasin telefoni abil ning transkripteerimiseks kasutasin Tallinna Tehnikaülikooli veebipõhist kõnetuvastust (Olev & Alumäe, 2022). Transkriptsioonist eemaldasin mõttepausid ja korduvad sõnad. Kogutud andmeid analüüsisin kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Esmalt kodeerisin transkriptsioonid induktiivselt, jagades need 16 alakategooriasse vastavalt enim esile kerkinud teemadele ja eelnevalt määratud märksõnadele. Iga alakategooria juurde lisasin tekstinäite, mis aitab paremini mõista tänavatantsu mitmekesisist konteksti (vt Tabel 1).

Kuigi sihipärase valimi meetod ja ekspertintervjuu võimaldasid koguda süvitsi analüüsitavat infot, esineb selles lähenemises ka piiranguid. Näiteks võib ühe eksperdi intervjuueerimine piirata tulemuste üldistatavust, kuna uuring ei pruugi kajastada kogu Eesti tänavatantsu kogukonna kogemusi ja vajadusi. Samuti võib intervjuueeritava teadlikkus oma vastustest ja nende mõjust uurimusele tekitada teatud kallutatust.

Tabel 1

Intervjuu kategooriate jaotus

Põhikategooriad	Alakategooriad	Alakategooriaid ilmestavad tekstinäited
Tänavatantsu treener	Õpetamisoskused	<i>/.../ <u>õpetan enne algteadmised ehk sisuliselt põhisammud.</u></i>
	Tantsukultuuri teadlikkus	<i><u>LGBTQ+</u> koolitus, mis meil oli eelmine aasta ja see aasta tuleb uuesti loodetavasti, 2025 aasta siis.</i>
	Kriitiline mõtlemine	<i>/.../ pead aru saama, mis on <u>õige infoallikas.</u></i>
	Treeningute kohandamine ja autentsus	<i>Kui sa võtaksid <u>kommerts baasil tantsijaid</u>, inimesed, viiksid nad prantsuse või USA keskkonda- tantsi nüüd... <u>Inimesed ei saa aru või lihtsalt hammustatakse kohe läbi.</u></i>
	Kultuuri eetika	<i>/.../ ta ütleski, et osad inimesed <u>valivad selle kultuuri, et see jääks ellu</u>, ja on inimesed, kes teevad seda lihtsalt <u>raha või mingi asja pärast.</u></i>
	Professionaalne enesearendamine	<i>Hindamiskoolitused võistlustel, mis on tegelikult <u>seotud</u> väga paljud <u>täiskasvanute koolitamisega.</u></i>
	Hindamise pädevus	<i>Praegu meie tänavatantsu võistlused <u>hindavad välismaa kohtunikud</u>, sest meil <u>ei ole niivõrd pädevaid ja erapooletuid kohtunikke Eestis.</u></i>
	Rolli analüüs	<i><u>Iga hea tantsija ei ole kindlasti hea treener ja hea treener ei ole kindlasti alati hea kohtunik ja hea kohtunik, võib-olla ei pruugi olla ka hea tantsija.</u></i>
Täiskasvanute koolitaja	Identiteet	<i>Naljakas on öelda töö, minu jaoks see ei ole töö, vaid <u>elustiil.</u></i>
	Õppijakeskne õpikeskkond	<i>Töötades täiskasvanutega, ma proovin läheneda treeningute ülesehitamisel rohkem niimoodi, <u>et neil oleks fun. On hea, mitte liiga raske.</u></i>

Põhikategooriad	Alakategooriad	Alakategooriaid ilmestavad tekstinäited
Täiskasvanute koolitaja	Arenguetappide mõistmine ja toetamine	<i>Me <u>läheneme</u> ikkagi täiskasvanu puhul <u>sõltuvalt tema eluetapist.</u></i>
	Andragoogilised teadmised	<i><u>Kuidas saada täiskasvanutel maha seda seina, et ma tean kõike?</u></i>
	Täiskasvanu toetamine	<i>Kui nende lapsed käivad trennis siis nad <u>käivad koos lastega.</u></i>
	Motiveeriv õpikeskkond	<i>Projekti sisu ja idee ma viskan lihtsalt õhku. See <u>mõte peaks tulema</u> ikkagi <u>täiskasvanutelt</u>, sest kui see mõte tuleb nende poolt, <u>siis nad on motiveeritud</u> seda rohkem tegema.</i>
	Täiskasvanu toetaja roll	<i>Treener <u>ei ole ainult treeningu läbi viia</u>, vaid treener on inimene, kes <u>käib sportlasega kaasas</u> tema <u>tõusud-mõõnad</u>, arenguetapid- on see <u>kool</u>, on, see <u>suhe</u>, on see <u>pere</u>, on see <u>aja planeerimine</u>, töö.</i>
	Kogukonnatöö, kultuuri edendamine	<i>/.../ <u>teen kohalike omavalitsustega koostööd.</u></i>

Tulemused

Seminaritöös käsitletud tänavatantsu treeneri erinevus tantsuspetsialistist on mitmekülgne kultuur, mis peegeldab nii ajalugu kui ka tänapäevast igapäevaelu, kus tumedanahalised kogevad ebavõrdsus erinevates eluvaldkondades. Eesti tänavatantsijad ei ole otseselt selle kultuuriga tihedalt seotud, mis seab nii treenerile kui tantsijale isikliku vastutuse reflekteerida oma rolli antud kultuurikontekstis. Treener peab mõistma, kuidas ta end selles kultuuris esindab ning kuidas ta selle kultuuri väärtusi ja tähendusi edastab, võttes arvesse täiskasvanud õppija eripärasid. Võrreldes omavahel treeneri ja täiskasvanud õppija toetaja kutsestandardite kompetentse ja tegevusnäitajaid leidub palju sarnasusi. Järgnevalt toon välja uurimuse tulemused lähtudes dekomendianalüüsist ning intervjuu tulemustest.

Dokumendianalüüs

Tabel nr 2 esitab täiskasvanute koolitaja taseme 6 ja treeneri taseme 5 kutsestandardeid, keskendudes kompetentside ja tegevusnäitajate sarnasustele ja erinevustele. Kuna mõlemad kutsestandardid on koostatud konkreetse konteksti ja sihtrühma jaoks, on analüüsi lihtsustamiseks sarnased kompetentsid ja/või tegevusnäitajad koondatud neid iseloomustavatesse kategooriatesse. **Erialane/ ainealane** kompetentsus iseloomustab spetsialiseerumist ja teadmisi, oskusi konkreetsetes valdkonnas. **Didaktiline** kompetentsus hõlmab õppeprotsessi kavandamist ja juhtimist. **Sotsiaalne** kompetents kirjeldab sotsiaalkultuurilises keskkonnas ja ühiskondlikes protsessides toimimist. **Refleksiivne** kompetents väljendub eneseanalüüsis ja professionaalset arengus. **Kultuuriline ja eetiline** kompetentsus käsitleb mõlema kutsestandardiga kaasas käivat eetikakoodeksit.

Tabel 2

Kutsestandardite kompetentside ja tegevusnäitajate analüüs

Kategooria	Võrdlus
Erialane/ainealane kompetentsus	Täiskasvanute koolitaja: Keskendub õppijate enesearengule, tuginedes täiskasvanuõppe põhimõtetele ja valdkonna teaduspõhisusele. Valmistab ette koolitusmaterjalid ja meetodid vastavalt sihtrühma vajadustele. Treener: Keskendub spordialaspetsiifiliste oskuste arendamisele ja sportlike eesmärkide saavutamisele, sealhulgas füüsiliste ja vaimsete võimete treenimisele. Kasutab teadmisi spordiala ajaloost ja kultuurist. Märkamine: Treeneri lähenemine on spordikeskne, jättes tähelepanuta täiskasvanud õppija laiemad arenguvajadused (nt kriitilise mõtlemise ja reflekteerimise oskused).
Didaktiline kompetentsus	Täiskasvanute koolitaja: Õppeprotsessi kavandamine ja juhtimine on suunatud õppija vajadustele. Koolitaja rakendab aktiivõppe meetodeid, hindab ja kohandab õppemetoodikaid, tuginedes tagasisidele. Treener: Viib läbi treeningtsükleid, keskendudes spordialaspetsiifiliste oskuste õpetamisele ja kehaliste võimete arendamisele. Kasutab õpetamisel demonstratsioone ja spordialaseid harjutusi.

	Märkamine: Puudub põhjalik metoodika kohandamine erinevatele õppija tüüpidele ja reflektiivsele õppimisele.
Sotsiaalne kompetentsus	Täiskasvanute koolitaja: Arvestab grupiprotsessidega ja loob õppimist toetava keskkonna. Oluline on suhtlemisoskus ja grupidünaamika juhtimine, sh tundlikkus õppijate individuaalsete ja kultuuriliste eripärade suhtes. Treener: Suunab grupiprotsesse peamiselt spordikeskses raamistikus, keskendudes meeskonnatööle ja ausa mängu põhimõtetele. Treener juhib grupiprotsesse vastavalt treeningeesmärkidele ja võistlussituatsioonidele. Märkamine: Sotsiaalsete oskuste rakendamine treeneri töös jääb spordispetsiifiliseks.
Refleksiivne kompetentsus	Täiskasvanute koolitaja: Hindab ja analüüsib oma õpetamispraktikad, tuues välja arenguvajadused. Refleksioon on pidev ja suunatud professionaalsele arengule. Treener: Analüüsib treenitavate arengut ja oma juhendamispädevust, kuid refleksioon piirdub sageli sportliku soorituse ja treeningtulemuste hindamisega. Täiendab oma erialaseid teadmisi ja praktilisi oskusi. Märkamine: Treeneri refleksioon keskendub sooritusele, täiskasvanute koolitaja refleksioon hõlmab laiemalt õpetamispraktika analüüsi ja isikliku professionaalse arengu kavandamist.
Kultuuriline ja eetiline kompetentsus	Täiskasvanute koolitaja: Järgib täiskasvanuõppe eetilisi norme ja arvestab õppija kultuurilist tausta. Täiskasvanuõppe kontekstis propageeritakse elukestvat õpet ja erinevuste aktsepteerimist. Treener: Järgib treenerite eetikakoodeksit ja propageerib ausa mängu põhimõtteid. Kultuuriline mõõde on seotud peamiselt spordiala traditsioonide ja väärtuste edasikandmisega. Märkamine: Treeneri eetiline raamistik ei hõlma piisavalt laiemat kultuurilist mõõdet, mis on tänapäevase ühiskonna puhul oluline.

Ekspertintervjuu

Ekspertintervjuu Mari Venskiga pakkus süvitsi arusaama tänavatantsu treeneri rollist ning täiskasvanute juhendamise eripäradest. Analüüsis on tõstetud esile olulised kompetentsid ja nende rakendamine praktikas, toetudes andragoogilistele põhimõtetele ja tantsutreeningu eripärale. Intervjuu jooksul kõlas välja kaks peamist murekohta seoses treenerikutses olevate kompetentsida ja tegevusnäitajatega, treeneri audentsus ning täiskasvanud õppija toetamine.

Erialane/ ainealane ning kultuuriline ja eetiline kompetentsus

Intervjuu tõi välja tänavatantsu õpetamise keerukama diskursuse. Tänavatants sai alguse USA afroameeriklaste igapäeva elust tingitud olukordadest ning arvestades, et see ei ole siiani ühiskonnas nähtud kui austusväärne hobi või töökoht, siis tekib küsimus kes, kuidas või mille najal võib tantsustiile edasi õpetada (1). Probleemiks on tänavatantsu kommertsialiseerumine, treenerite vajalike pädevuste puudumine ning kultuuri rikkumine (2-4).

(1) *Iga hea tantsija ei ole kindlasti hea treener ja hea treener ei ole alati hea kohtunik ja hea kohtunik, võib-olla ei pruugi olla ka hea tantsija.*

(2) *Mida noor tantsu generatsioon nii Eestis kui ka rahvusvahelisel tasandil teeb, nad unustavad ära juured kuskohast tänavatants on alguse saanud ja tihtipeale minnakse kaasa sellise kommertsliku pildiga. Mis on populaarne, äge, ja nii tahetakse tänapäeva sotsiaalmeedias saada väga kiiresti tähelepanu, meeldimisi, like- sellega ka edu või rahatunnet.*

(3) *noored ja täiskasvanud on harjunud saama tulemusi kiiresti. See [tänavatants] on nagu hea tammepuu, mis muutub tugevamaks iga aastaga. Aga siis jätab õppimise poolikuks mingil hetkel... ja siis võtad juba treeneritöö või võistluse hindamise, ilma et oleksid teadlik mida hinnata. Sa võtad justkui selle treeneri rolli ilma õppimata. See on halb aga enamusega nii juhtub, mingi hetk tuleb sein ette, ma tean piisavalt- kõik! Siis hakkab kvaliteet kannatama ja mis on kõige olulisem, kui ma olen treener, ma vastutan nende inimeste eest, kelle ees ma olen. Minu roll on iseennast arendada, õppida. Sest kui ma ise õppijana ei arene, siis ei kannata ainult mina vaid kannatavad need inimesed, keda ma juhendan ja õpetan.*

(4) *Praegu meie [Eesti Tänavatantsijate liidu] tänavatantsu võistlused hindavad välismaa kohtunikud, sest meil ei ole niivõrd pädevaid ja erapooletuid kohtunikke Eestis.*

Esineb mitmeid erinevaid arvamusi ning ühte kindlat lahendussuunda ei ole leitud (5). Rõhku pannakse tänavatantsija ja tänavatantsu õpetaja (antud seminaritöös treeneri) audentsusele. Iga stiiliga kaasnev kultuur peaks mingil identiteedi tasandil põimuma seda esindava tantsijaga (6). Oluline on mõista tantsustiilide sügavamat tähendust ning esitada seda läbi tehniliselt õigete tantsusammude, samal ajal edastades kultuuri tunnetust (*feeling*), panustada kultuuri tagasi ning olla läbipaistev enda õpieesmärkides ning algsetes infoallikates (7).

(5) On inimesed, kes arvavad, et see [tänavatants] ei tohiks jõuda olümpiale. Ja on need inimesed, kes arvavad ja usuvad, et see ongi kultuur ja selle sujuv muutus. Andes väga palju võimalusi inimestele karjääri, tulevikku teha.

(6) Naljakas on öelda töö, minu jaoks see ei ole töö, selline elustiil...

(7) Mis puudutab seda, et sa oled selles kultuuris osa ja seda õppida tahad ning kutset saada, siis erinevad spordiliidud tegelikult toetavad kutsete omandamist stipendiumiga. Neid võimalusi on palju kui sa oled avatud, õpid. Aga mis muudab selle segaseks, on see, et tuleb teha otsuseid, kus sa pead aru saama, mis on õige infoallikas [tantsu ajalugu ja sammud].

Didaktiline ja refleksiivne kompetentsus

Mari Venski kirjeldab enda treeneri rolli mitmekülgse ja paindlikuna. Pidev eneseareng on andnud talle oskuse reageerida keerukates õppesituatsioonides tõhusalt ja mõista tänavatantsu keerukaid nüansside (8-9). Ta leiab, et eneseareng ja andragoogilised põhimõtted tuleks põimida treenerikutsesse (10).

(8) Minu arust selleks, et teisi õpetada või suunata, sa pead iseendaga olema tasakaalus. Kui sa oled ikkagi koolitaja või suunav, õpetad- sa pead ise kogu aeg arenema. Oma karikas, nii nagu ma ütlen selle kohta, peab täis olema.

(9) LGBT+ koolitus, mis meil oli eelmine aasta ja see aasta tuleb uuesti loodetavasti, 2025 aasta siis. /.../ Ma olen otsinud allikaid /.../ Praegu loen sellest kuidas keskendumisvõimet parandada.

(10) Mis puudutab andragoogika osa sisse panemist EKR (Eesti kvalifikatsiooniraamistiku) kutesse siis ma arvan, et see ootab meid päriselt ees. Ma näen, kuidas täiskasvanutel tekivad erinevad hirmud, erinevad kogemused ja ma praegu proovin seda kaardistada ja arvan, et tulevikus me peamegi selle sisse panema.

Täpsemalt sisaldab treeneri töö spordi ning tänavatantsu üldise kultuuri kui ka valitud spetsiifilise tantsustiili kompetentse. Sinna juurde kuuluvad didaktilised oskused

juhendada igas vanuses õppijat, arvestades nende eripäradega ja eesmärkidega (11). Täiskasvanule loob Venski õppekava koos õppijaga pannes paika peamised eesmärgid ning sammud nende saavutamiseks. Õppija on teadlik kogu protsessi jooksul, millist õpiväljundit hetkel omandatakse (12).

(11) Sporditeadmised, kuidas tegeleda noortega, just täiskasvanu suunamist ka.

(12) Kui õppekava loon, panen eesmärgid koos nendega paika. Et tantsija saaks ise selles protsessis osaleda. Oletame kui meie eesmärk on koreograafia loomine siis ma õpetan enne ära algteadmised ehk sisuliselt põhisammud. Räägin trenni alguses ka üldise eesmärgi, sisu jne.

Treeneri roll ei piirdu ainult tantsusammude ja kultuuri edasi kandmisega. Ta toetab õppijat erinevates arenguetappides ja huvides ning muudab vajadusel jooksvalt õppekava ning eesmärgid (13-14). Lisaks on treeneri ülesandeks arendada oma piirkonnas esindatavat tantsustiili ning luua/ toetada ümbritsevat kogukonda ja tugivõrgustikku (15).

(13) Treener ei ole ainult treeningu läbi viia, vaid treener on inimene, kes käib sportlasega kaasas tema tõusud-mõõnad, arenguetapid- on see kool, on, see suhe, on see pere, on see aja planeerimine, töö. Kui noorel täiskasvanul ei ole need esmavajadused täidetud siis saada selle kõrval tulemust on väga raske, sest et ta psühholoogiliselt lihtsalt ei ole seal.

(14) Koolitaja peab ka oma töös lähtuma mitte ainult praktilistest teadmistest, vaid hetkeolukorra analüüsist, kuidas paremini teha, kuidas suunata. See ongi minu jaoks üks [koolitaja ja treener], ei ole ühte ilma teiseta.

(15) Keskendume peamiselt hetkel rahvusvahelise kontaktvõrgustiku loomisele.

Kirjeldades treeneritööd kostus peamiseks märksõnadeks avatus, distsipliin (noorema ealiste õpilastega), paindlikkus (vanema ealiste õpilastega), motivatsioon, suhtlemisoskus ja loovus (16-18). Täiskasvanud õppijad kannavad elus mitmeid rolle ning üheks õpitakistuseks võib olla ajaplaneerimine. Treeneri kohustus on aga arvestada õppija eesmärkide, soovide ja eripäradega. Aastate jooksul on Venskil kujunenud erinevad meetodid, kuidas hoida õppijat grupiprotsessis aktiivse ja kaasatuna, arvestades samal ajal õppija elulisi vajadusi (19). Näiteks: „viimane trenn oli situatsioon, kus me õpime koreograafiat võistluseks kuid ühel täiskasvanul on kaks last. Ta juba teab, et ta ei saa kodus harjutada. Siis ma näiteks jõutrenni ajal annan talle selle võimaluse, võta see aeg-

harjuta”. Loovate lahenduste leidmine aga nõuab treeneri kompetentsust probleeme märgata, luua täiskasvanud õppijale paindliku treeningplaani ning suhtlusoskusi eesmärgi püstitamiseks (20).

(16) Kui täiskasvanut juhtida, sa pead ise olema avatud. Kui sa oled kinnine, siis inimene tunneb ära selle alateadvuses minu arust ja ta on ka kinnine.

(17) Me läheneme ikkagi täiskasvanu puhul sõltuvalt tema eluetapist. Kui inimene tunneb, et tal on vaja keskenduda muule, ei suuda nii palju vastutust võtta /.../ siis tegelikult seda aega on vaja anda neile.

(18) Teadmiste järele janu, kui õppimine aitab lahendada konkreetseid probleeme, on ta [täiskasvanud õppija] valmis investeerima.

(19) Kui nende lapsed käivad trennis siis nad käivad koos lastega. Vahepeal tegingi niimoodi. Mul on laste trenn, siis täiskasvanute trenn- ma õpetan neile samu asju. Nad saavad kodus oma lastega harjutada.

(20) Leppisime kokku lisa prooviajad ja ma ütlesin, et kui kõiki kohal ei ole, siis me ei tee. Ma tunnen, et nendega on vaja olla konkreetne ja kui ma olin noorem treener, siis ma kartsin.

Eesmärgi püstitamine tuli intervjuu jooksul välja mitmes kohas ning see oli üheks põhialuseks täiskasvanute toetamisel (21). Täiskasvanu eeldab õppeprotsessis, et temasse suhtutakse kui võrdväärseks isikuseks ning tema õpikeskkond on toetav, jättes seekaudu talle võimaluse teha iseseisvalt otsuseid (22).

(21) Neil peab olema eesmärk. Meie oleme rakendanud seda, et õpime võistluskava /.../ Ja ma näen, et see eesmärk võtab nad lõpuks kokku. Täiskasvanutest tuleb aru saada, et neil on töö või laps on haige või komandeeringus või mis iganes. /.../ Aga kui see tähtaeg kukub, siis nad on kõik kohal harjutamas.

(22) Täiskasvanut võtan mingil määral justkui samana. Ma ei võta neid nagu laps, vaid nagu trennikaaslased, viskame nalja, teeme koos. Noortega on rohkem see, et sa pead nõudma rohkem. Aga täiskasvanu maksab ise trenni eest, ta tuleb kohale või ei tule. See otsustus on temal endal, sest et ta ise seisab enda eest.

Didaktiline ja sotsiaalne kompetentsus

Intervjuus tuli välja, et täiskasvanud õppija toetamisele ei keskenduta treenerikutses ega enam lisakoolitustes. Siiski on treeneritöös tekkinud mitmeid küsimusi ja olukordi, kus täiskasvanute koolitaja kompetentsid tuleksid kasuks (23-25). Tänavatantsu trennid toimuvad peamiselt gruppides ning isiklike eesmärkide puhul suheldakse treeneriga privaatsetl. Sujuva grupidünaamika loomine olukorras, kus igal õppijal on oma

kogemustepagas ning õpieelistused võib osutada keerukaks (26). Lisaks võib täiskasvanud õppija tihe ajagraafik tekitada lünkasi õppeprotsessis, mis raskendab avatud suhtlust treeneriga ja eesmärkide saavutamise edukust. Peamiseks küsimuseks on aga tekkinud „kuidas saada täiskasvanutel maha seina, et ma tean kõike?”.

(23) *Kui ma tegelen täiskasvanutega, isegi noored täiskasvanud, siis mingil hetkel tekib täiskasvanutel see, et nad enam ei õpi või kuula või tekib lihtsalt sein- sul ei ole võimalik enam neid suunata.*

(24) *Miks on täiskasvanud sellised, et nad ei räägi asjadest päriselt nii nagu on? /.../ Lepime kokku kavas, eesmärkides, kuidas tegutseda, ja mingil hetkel inimene, keda ma suunan muudab oma meelt, oma soove. See on normaalne noore täiskasvanu puhul, ongi erinevad etapid. Aga mind ei teadvustata sellest ja siis minu ootused on ikka samad aga tema soovid on muutunud, ja see on see koht, kus tihtipeale tekib konflikt.*

(25) *Kuidas mina täiskasvanuna oskaks teisi täiskasvanuid paremini suunata ja õpetada, seda oleks vaja. Kindlasti.*

(26) */.../ siis oli täiskasvanud hästi palju ja tihtipeale eelarvamustega teineteise suhtes. Oli üks täiskasvanu, kes oli nõ natuke lihtsama kõnepruugiga. Ma nägin, kuidas see teisi mõjutas. Konflikte ei olnud kunagi, aga see häiris teisi. Kuidas sa siis grupidünaamikat kokku viid niimoodi, et sa ei tee inimesele midagi otseselt halba? Kuidas sa täiskasvanule ütled „ära nii käitu, vaata ennast”? Ja ma tunnen vahepeal, et eriti, kui sa tegutsed väikeses linnas kõik teavad kõiki, siis kui sa midagi valesti ütled, no siis on jama.*

Kuigi tänavatantsu integreerimine igapäevaellu võib olla keeruline siis sõnas Venski, et aastate jooksul on täiskasvanute osalus kasvamas ning nad on motiveeritud õppima nii algtasemel kui kõrgemal tasemel (27). Tänavatantsu teeb õppijale ahvatlevaks just selle kaasas käiv kultuur ning laialdased õpivõimalused. Tegevused ei piirdu ainult tantsuga vaid õppijal on võimalik kaasa rääkida esinemisriiete kujundamises, muusikavalikus, projekti kirjutamises, ürituste korraldamises jne (28). Siinkohal nimetati, et on vajalikud ka koolitajale omased oskused (29).

(27) *Kui täiskasvanu usub iseendasse, nad tegelikult arenevad. Tegelikult isegi ülihästi arenevad ja äge ongi näha, et kui isegi töö tõttu osad täiskasvanut hetkel ei saa käia, nad teevad ise trenni.*

(28) *Projekti sisu ja idee ma viskan lihtsalt õhku. See mõte peaks tulema ikkagi täiskasvanutelt, sest kui see mõte tuleb nende poolt, siis nad on motiveeritud seda rohkem tegema.*

(29) *Selles rollis pigem räägin ära projekti põhirollid, mida on vaja siis projekti edukaks toimimiseks. /.../ Sa pead aru saama ka, et kas see inimene tuleb selle*

rolliga toime või tuleb teda aidata või juhendada ja nii edasi. /.../ Minu arust selline koolitaja roll on seal ülioluline kõrval.

Arutelu ja kokkuvõtte

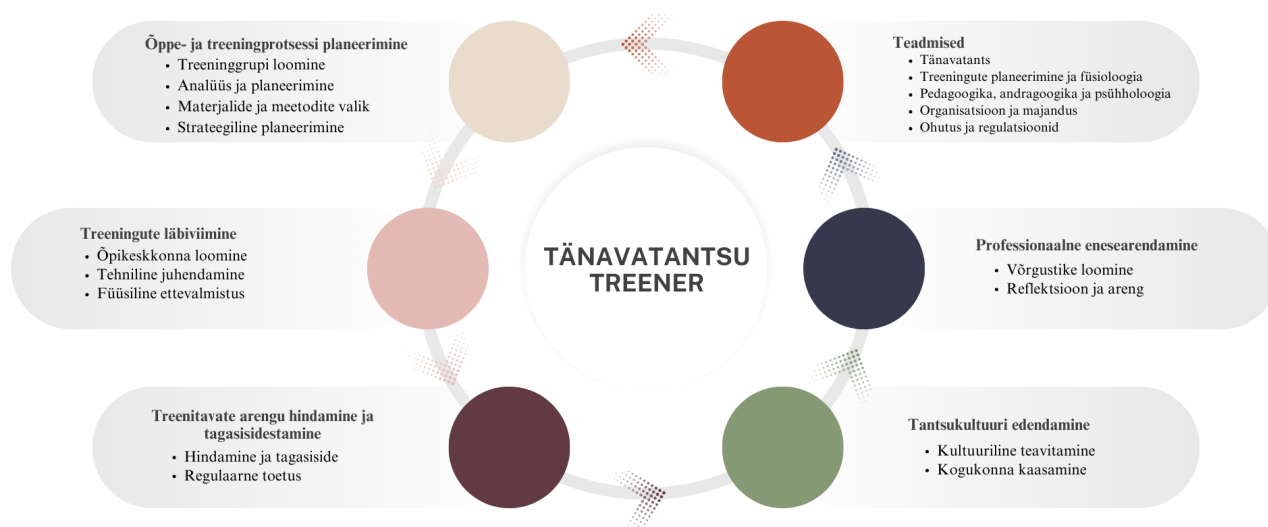
Seminaritöö eesmärgiks oli kaardistada tänavatantsu treenerite ja täiskasvanud õppijate toetajate (kui koolitajate) kompetentside sarnasused ja erinevused ning luua analüüsi põhjal tänavatantsu juhendamisele sobiv kompetentsimudel. Uuringu tulemused näitasid, et tänavatantsu treeneri töö sisaldab keerukaid õpistuatsioone ning vajab sügavat kultuuri ja õppija mõistmist.

Praegune treeneri kutsestandard keskendub eelkõige sportlike eesmärkide saavutamisele ja kehaliste võimete arendamisele, jättes tahaplaanile täiskasvanud õppija enesearengu ja laiemad sotsiaalsed ning kultuurilised vajadused. Ekspertintervjuust kostus välja, et tänavatantsu juhendamiseks on vaja laiendada treenerite kompetente, mis hõlmab kultuuriliste ja eetiliste aspektide, reflektiivse praktika ning sotsiaalse tundlikkuse arendamist. Võimaldades seekaudu treeneritel paremini mõista täiskasvanud õppijate vajadusi ning toetada nende loovust ja arengut.

Tänavatantsu treeneri rolli määratleb eelkõige tema võime edastada tantsustiilide tehnilisi oskusi koos nende kultuurilise kontekstiga. Mitmed uurijad ja tänavatantsu kultuuri esindajad, nagu Aldridge ja Stewart (2005) ning Schloss (2009) on rõhutanud tänavatantsu kui afroameerika kultuuri olulist osa, mis peegeldab ajaloolisi ja sotsiaalseid tähendusi. Venski sõnul peaks treener oma rollis olema mitte ainult tehniline juhendaja, vaid ka inspireerija ja mentor, kes aitab õppijal mõista tantsustiili sõnumit ja eesmärki. Seetõttu ei piirdu tänavatantsu treeneri töö pelgalt tehnilise juhendamisega, vaid eeldab ka kultuurilist tundlikkust ja eetilist vastutust, et austada ja hoida stiilide algupärast identiteeti. Intervjuus tõusis esile, et tänavatantsu juurte unustamine ja ülelihtsustamine võib viia kultuuri kommertsialiseerumiseni ja algse väärtuse hägustumiseni. Olukorda raskendab sotsiaalmeedia ning tänavatantsu kultuuri õpetavad stiilijäljendajad (tantsija või treener kes ei tunne sügavamal tasemel tänavatantsukultuuri). Eneseanalüüs, sügava taseme refleksioon ja pidev eneseareng saab siinkohal toetada tänavatantsu treenerit kui ka täiskasvanud õppija autentsuse loomist. Tutvustades treenerile eneseanalüüsi meetodeid saab ta mõtestada nii enda kui ka suunata tema käe all õppivaid tantsijaid peegeldama, mis rolli nad tänavatantsu kultuuris hoiavad.

Knowlesi (1980) andragoogika teooria kohaselt on täiskasvanud õppijad iseseisvad ja eesmärgistatud, otsides õpivõimalusi, mis on seotud nende eluliste vajadustega. Intervjuus tõi Venski esile, et eesmärgipõhised tegevused, nagu võistluskavade loomine, suurendavad täiskasvanud õppijate pühendumust. Lisaks peaks treener pidevalt analüüsima oma tööd ja otsima võimalusi enesearendamiseks, et pakkuda kvaliteetset juhendamist õppija keerukates eluetappides tagades seekaudu nende järjepidevuse õppeprotsessis. Andragoogiliste meetodite rakendamise kaudu on treeneril võimalik kohandada treeninguid vastavalt õppija individuaalsetele vajadustele, luues motiveeriva ja toetava keskkonna. Samuti aitavad refleksioon ja kogemusõpe parandada õppijate kaasatust ja tulemusi.

Võrreldes detailsemalt treeneri ja täiskasvanute koolitaja kutsestandardeid ekspertintervjuu tulemustega kujunes välja tänavatantsu treeneri kompetentsimudel (vt Joonis 1).

Joonis 1.

Tänavatantsu treeneri kompetentsimudel

Kuigi tänavatantsu treeneri ametile puudub hetkel ametlik kutse, on valdkonnas selgelt potentsiaali. Venski intervjuu näitas, et autentne tänavatantsu treener väärtustab enesearengut, otsib autentsest allikast lisainformatsiooni ja üritab õppijat toetada tema parimate kompetentside järgi. Analüüsides leidsin, et kogukonnas töötavad treenerid rakendavad mitmeid andragoogilisi põhimõtteid, kuid neil puudub teaduslik alus nende meetodite edasi arendamiseks. Aastatepikkune treeneritöö kogemus ning selle jagamine on aga loonud alustala andragoogiliste põhimõtete integreerimiseks tänavatantsu treeneri kutsesse.

Järgmise olulise sammuna tuleks luua ametlik tänavatantsu treenerikutse, mis keskenduks kultuurilise ja eetiliste kompetentside arendamisele, professionaalsele identiteedile ning täiskasvanud õppijate toetamisele. Selleks tuleks välja töötada kriteeriumid, mille alusel antud kompetentse hinnata. Lisaks peaks arvestama tänavatantsu stiilide mitmekesisust, luues võimaluse spetsialiseeruda konkreetsetele stiilidele. Integreerida tuleks nii pedagoogilisi kui ka andragoogilisi kompetentse, et tagada tänavatantsukultuuri kestlikus, audentsus ning täiskasvanud õppijale toetava õpikeskkonna loomine. Kutsestandardi arenduse protsessis oleks vajalik kaasata audentseid tänavatantsustiilide esindajaid, kes suudavad pakkuda objektiivset tagasisidet ja juhiseid tänavatantsu valdkonna edendamiseks. Edasise uuringuvõimalusena tuleks kaardistada teiste Eesti tantsukoolide ja tänavatantsu treenerite kompetentside vajadused.

Kasutatud allikad

- Aldridge, D. P., & Stewart, J. B. (2005). Introduction: Hip Hop in History: Past, Present, and Future. *The Journal of African American History*, 90(3), 190-195.
<https://www.jstor.org/stable/20063997>
- Bernhardsson, N., & Lattke, S. (2011). *Core Competencies of Adult Learning Facilitators in Europe* [Findings from a Transnational Delphi Survey Conducted by the Project “Qualified to Teach”].
- Burton, C. L., Wang, K., & Pachankis, J. E. (2018). Does Getting Stigma Under the Skin Make It Thinner? Emotion Regulation as a Stress-Contingent Mediator of Stigma and Mental Health. *Clinical Psychological Science*, 4(6), 590-600.
<https://doi.org/10.1177/2167702618755321>
- DanceAct. (n.d.). *Tantsustiilid*. DanceAct Tantsustuudio. <https://danceact.ee/tantsustiilid/>
- Chang, J. (2005). *Can't Stop Won't Stop: A History of the Hip-Hop Generation*. St. Martin's Press-3PL.
- Dumitru, E., Tudor, V., Dumitru, N., Stănescu, M., & Dina, L. (2024). The role of street dance in developing psychomotor skills and creativity of students. *Sport and Kinetotherapy Journal*, 1(63), 1-14. Discobolus.
<https://doi.org/10.35189/dpeskj.2024.63.1.1>
- Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018. (n.d.). Eesti õigekeelsussõnaraamat. Viimati vaadatud 26. mai 2023,
<https://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=kompetentsus&F=M>
- Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030. (2015, 18 veebruar). Riigi Teataja. Viimati vaadatud 8.mai 2023, from <https://www.riigiteataja.ee/akt/320022015002>

- Free Flow Studio. (n.d.). *Tantsustiilid*. Free Flow Studio.
<https://www.freeflowstudio.eu/styles-stiilid>
- Frost, M. (Director). (2016). *Raised by Krump* [Film].
- Hall, M. R. (2011). *Education in a Hip-Hop Nation: Our Identity, Politics & Pedagogy*.
 10.7275/2176371
- Hanley, M. S. (2007). Old School Crossings: Hip Hop in Teacher Education and Beyond.
New Directions for Adult and Continuing Education, (115), 35-44.
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2021, 11 11). *Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035*.
- Illeris, K. (2007). *How We Learn: Learning and Non-Learning in School and Beyond*.
 Taylor & Francis.
- Jamnes, P., Elenurm, T., Randma, T., All, K., Pung, A., Toom, K., Aarna, O., Kerem, M.-.
 K., Murre, S., Rodes, K., Arvisto, T., Piiskop, K., Arvisto, R., & Randma, T.
 (2013). *Üldised kompetentsid. Kvalifikatsiooniga seonduvad terminid*. Illoprint.
- JJ-Street Dance Company. (n.d.). *Meist*. JJ-Street Dance Company. <https://jjstreet.ee/meist/>
- JJ-Street Dance Company. (n.d.). *Võru linna aasta noor õpetaja 2018 on Mari Venski!*
 JJ-Street Dance Company.
<https://jjstreet.ee/voru-linna-aasta-noor-opetaja-2018-on-mari-venski/>
- JJ-Street Dance Company. (2022, jaanuar 13). *JJ-Street tantsijad astusid üles Eesti*
Vabariigi presidendi suursaadikute vastuvõtul. JJ-Street Dance Company.
<https://jjstreet.ee/jj-street-tantsijad-astusid-ules-eesti-vabariigi-presidendi-suursaadikute-vastuvotul/>
- Juht, J. (n.d.). *Biograafia*. Joel Juht. <https://joeljuht.com/et/jj/>
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: from pedagogy to andragogy*. Association Press.

Kutse andmine. (n.d.). Eesti Tantsukunsti ja Tantsuhariduse Liit. Viimati vaadatud 3.

jaanuar 2025, from <https://tantsuliit.ee/kutse-andmine/>

Kutseseadus [§ 3. Mõisted]. (2008). Riigi Teataja. Viimati vaadatud 29. mai 2023, from

<https://www.riigiteataja.ee/akt/110122010011>

Kutsestandardid: Täiskasvanute koolitaja, tase 6. (n.d.). Kutseregister. Viimati vaadatud

26. mai 2023, from <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10830523>

Kutsestandardid: Tantsuspetsialist, tase 5. (n.d.). Kutseregister. Viimati vaadatud 14. märts

2023, from <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10689282>

Kutsestandardid: Treener, tase 5. (n.d.). Kutseregister.

<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11242705>

Lagerspetz, M. (2017). *Ühiskonna uurimise meetodid: sissejuhatus ja väljajuhatus*. TLÜ

Kirjastus.

Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Sulesepp.

Livingston, J. (Director). (1990). *Paris Is Burning* [Film].

Märja, T., Jõgi, L., & Lõhmus, M. (2021). *Andragoogika. Raamat täiskasvanute*

õppimisest ja õpetamisest. Atlex OÜ.

Maston, A. (2013). *Hip Hop Narratives: Understanding Adult Learners in Hip Hop*

Culture. adult Education Research Conference.

<https://newprairiepress.org/aerc/2013/roundtables/1>

Meist – JJ-Street Tantsukool. (n.d.). JJ-Street. Viimati vaadatud 3. oktoober 2024, from

<https://jjstreet.ee/meist/>

Olev, A., & Alumäe, T. (2022). *Estonian Speech Recognition and Transcription Editing*

Service. Baltic J. Modern Computing.

Olümpiakomitee, E. (n.d.). *Treenerikutse*. <https://www.eok.ee/treenerid/treenerikutse>

- Price Jr., R. J. (2005). *Hegemony, Hope, and the Harlem Renaissance: Taking Hip Hop Culture Seriously*. Adult Education Research Conference.
<https://newprairiepress.org/aerc/2005/papers/13>
- Roberson, D. N., & Pelclova, J. (2013, mai 8). *Social Dancing and Older Adults: Playground for Physical Activity*. DOI 10.1007/s12126-013-9184-5
- Schloss, J. G. (2009). *Foundation: B-boys, B-girls and Hip-Hop Culture in New York*. Oxford University Press, USA.
- Scott, J. P. (1969). *A Time to Learn* (Vol. 2). Psychology Today.
- Sööt, A. (2021). Haridusest tantsus. *Tantsukuukiri*, (103).
<https://kuukiri.tantsuliit.ee/artikkel/haridusest-tantsus/>
- Spordiseadus*. (2005). Riigiteataja. <https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701>
- Susman, T. (2000). The Vogue of Life: Fashion Culture, Identity, and the Dance of Survival in the Gay Balls. *disClosure: A Journal of Social Theory*, (9), 117-141.
<https://doi.org/10.13023/disclosure.09.15>
- Täiskasvanute koolituse seadus–Riigi Teataja*. (2015, July 1). Riigi Teataja. Viimati vaadatud 30. detsember 2024, from <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062015010>
- Täiskasvanute treeningud*. (n.d.). Tähtvere Tantsukeskus. Viimati vaadatud 3. jaanuar 2025, from <https://tartutants.ee/treeningud/taiskasvanud/>
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. Wiley.
- Unesco. (2015). *Rethinking Education: Towards a Global Common Good?* (Unesco, Ed.). UNESCO Publishing.
- Vabariigi Valitsus. (2021, mai 12). *Eesti 2035*.
- White, R. W. (1959). Motivation reconsidered: the concept of competence. *Psychological review*, 5(66).

Wlodkowski, R. J. (2008). *Enhancing Adult Motivation to Learn: A Comprehensive Guide for Teaching All Adults*. Wiley.

Lisad

Lisa 1. Intervjuud abistavad infomaterjalid

Kompetentsid

- erialane/ainealne: teadmised õpetatavast valdkonnast, ainek, teemast
- didaktiline: eesmärgi-, situatsiooni-, ja meetodi teadlikkuse tulemus, mis peegeldab teadmisi ja oskusi sellest, kuidas toetada õppimist ja kuidas õpetada.
- sotsiaalne: suutlikkus orienteeruda sotsiaal kultuurilises keskkonnas ja ühiskondlikes protsessides; suhtlemisoskus; konfliktide lahendamise- ja kuulamisoskus; kehtestamine ja koostööoskus. Kompetentsi mõjutab koolitaja minakontseptsioon ehk teadmised iseendast, suhtumine iseendasse ja situatsiooniteadlikkus.
- refleksiivne: suutlikkus aktiivselt ja teadlikult osaleda iseenda arengu protsessis; õppija rolli teadvustamine; orientatsioon õppimisele ja avatus enda kogemuse analüüsimisel; suutlikkus võtta vastutus iseenda õppimise ees.

1. Õpikeskkond ja suhete kvaliteet

- **Andragoogika:** Keskendub turvalise, toetava ja austava keskkonna loomisele, kus õppija tunneb end kaasatuna ja väärtustatuna. Täiskasvanute puhul on oluline ka füüsilise keskkonna meeldivus ja mentori ning õppija suhete kvaliteet.
- **Pedagoogika:** Lapse või noore õppimisel pööratakse rõhku struktureeritud keskkonnale, mis toetab distsipliini ja kognitiivset arengut. Suhete kvaliteet on oluline, kuid rohkem rõhutatakse õpetaja autoriteeti.

2. Õppimiskogemused ja taustateadmised

- **Andragoogika:** Täiskasvanute varasemad teadmised ja kogemused on õppeprotsessi lahutamatu osa. Õppimine toimub emotsionaalses ja intellektuaalses tasandil, kaasates narratiive ja kujutlusvõimet.
- **Pedagoogika:** Lapsed ja noored on alles oma teadmiste kogumise algusfaasis. Õppeprotsess on sageli faktikeskne, kus eelnevat kogemust kasutatakse vähemal määral.

3. Õppimise eesmärgistatus ja rakenduslikkus

- **Andragoogika:** Täiskasvanud on eesmärgipõhised õppijad, kes vajavad praktilisi ja kohehelt rakendatavaid teadmisi. Probleemi- või küsimusepõhine õpe soodustab praktilist mõtlemist.
- **Pedagoogika:** Õpetamine on üldisem ja laiemalt tulevikuvalmidust kujundav. Praktilisus ilmneb, kuid see on rohkem toetav kui keskne aspekt.

4. Õpimotivatsioon

- **Andragoogika:** Täiskasvanud on peamiselt sisemiselt motiveeritud õppijad. Õppimine on seotud nende isiklike, tööalaste või sotsiaalsete vajadustega.
- **Pedagoogika:** Noored ja lapsed on rohkem mõjutatud välisest motivatsioonist, nagu hinded, preemiad või õpetajate ja vanemate heakskiit.

5. Õppimisele pühendumus ja valmisolek

- **Andragoogika:** Täiskasvanute õppimisvalmidus sõltub tajutavast vajadusest ja praktilistest vajadustest. Kui õpitu on asjakohane, on nad valmis investeerima aega ja energiat.
- **Pedagoogika:** Noored on tavaliselt õpingutele pühendunud, sest see on osa nende sotsiaalsest ja kultuurilisest ülesandest.

6. Autonoomia ja vastutus õppija rollis

- **Andragoogika:** Täiskasvanud eelistavad iseseisvust ja soovivad oma õppimist juhtida. Õpetaja roll on juhendav ja nõustav.
- **Pedagoogika:** Õpetaja vastutab suurel määral õppeprotsessi juhtimise eest. Lapsed vajavad rohkem suunamist ja kontrolli.

7. Refleksiivsus ja minakontseptsioon

- **Andragoogika:** Täiskasvanud on orienteeritud oma kogemuste analüüsile ja vastutavad iseenda õppimise eest. Refleksiivsus mängib suurt rolli arengus.

Pedagoogika: Noortel on minakontseptsioon alles kujunemisjärgus, mistõttu refleksiivne analüüs toimub piiratud määral ja on sageli juhendatud.

Lisa 2. Intervjuukava

I osa: Taustaandmed

1. Palun tutvusta ennast. (vanus, asukoht kus tegutsed treenerina, tantsustiilid ning kui kaua oled selles valdkonnas tegutsenud)
2. Mis kutset Sa hetkel omad ning kus said vastava õppe? Milliseid lisa koolitusi oled läbinud?
3. Kui palju seelses õppes keskenduti täiskasvanud õppija toetamisele? (suunata näiteni)
4. Kui pikk ning milline kogemus on Sul täiskasvanute juhendamisega üldiselt tänavatantsu kontekstis? (tantsuline, mitmesugune treening, projekti juhtimine jne.)

II osa: Tänavatantsu treeneri kompetentsid

5. Kirjelda ennast treenerina, milliseid kompetentse kasutad igapäevases treenerluses?
6. Millised on Sinu kõige suuremad rõõmuhetked/ õnnestumised seoses täiskasvanute juhendamisega?
7. Millised erinevused on täiskasvanud tantsijate õpetamisel noorematest ning mida pead nendest kõige tähtsamaks? (suunata teemapunktide välja toomiseni)
8. Milliste katsumustega oled kokku puutunud?
9. Vaadates tagasi nii õnnestumistele, erinevatele katsumustele ja õpetamise erinevusele siis milliste kompetentside alla Sa pakud nendes olukordades vajaminevad oskused läheksid?
10. Kas leiad, et neid on võimalik õppida treenerikutset omandades?
11. Mis oskuseid tunnend, et sooviksid või vajaksid veel juurde õppimist?

III osa: Tänavatantsu treener kui täiskasvanud õppija toetaja ehk koolitaja

12. Milline seos on Sinu jaoks treeneril ja täiskasvanud õppija toetajal (koolitajal)?
13. Kuidas näeb välja täiskasvanud tantsijale õppekava või treeningkava loomine? Millest lähtud?
14. Kui palju mõjutab sinu otsuseid teadmised täiskasvanu arengust?
15. Millised andragoogika põhimõtted (välja toodud paberil) oleksid toetavad treeneritöös? Kuidas?
16. Kuidas näed Eesti tänavatantsu treenerite hetke taset ning tulevikku?

17. Mida saaks kogukonnaga rohkem teha? (Millistele kompetentsidele tuleks täiskasvanute juhendamisel rohkem tähelepanu pöörata?)
18. Vaadates tagasi kõigele millest oleme rääkinud, millised põhikompetentsid peaksid olema treeneri kutses välja toodud?

Kokkuvõte

Kas on veel midagi mis sooviks välja tuua?

Tänu sõnad, tagasi peegeldamine.

Kui mul tekib lisaküsimusi, mis viisil oleks hea Sinuga ühendust saada?

Meeldetuletus omavahelistest kokkulepetest seoses andmekasutamisega.